

A feltétel nélküli alapjövedelemről

AZ FNA TÖRTÉNETE.

1968 - A feltétel nélküli jövedelem – Basic Income – gondolata először az USA-ban jelent meg, neves közgazdászok felhívásában. Olyan nevek jelennek meg a kezdeményezők között, mint **James Tobin** vagy **Milton Friedman**, akiket nem lehet sem szakmailag gyengének, sem pedig civilnek nevezni. Az ő kezdeményezésük szorosan kapcsolódott ahhoz a jövőképhez, hogy néhány évtized múltán a ma dolgozó embereknek csupán 20 %-ára lesz szükség és a többiek munka és jövedelem nélkül fogják tengetni az életüket.

1984 – holland közgazdászok vették fel az addig alvó gondolatot és nyomában **1986-ban** a Leuveni Katolikus Egyetemen egy ebben a témában megrendezett konferencián létrejött a „**Basic Income European Network**”

1995 – New-York-ban, egy, a politikai elit számára rendezett konferencián, Z. Brzezinski bemutatta a „20-80-as társadalomról” kidolgozott elméletet, ami már könyv formában is megjelent: Phillip Cook- Robert Frank: The Winner-Take-All Society. Ez az elmélet azt tartalmazza, hogy a fejlődés és a magas fokú technológia miatt a társadalom tagjainak 20 %-a is elegendő lesz a szükséges termékek megtermeléséhez és a multinacionális konszernek nyereségének biztosításához. Ez a 20 % lesz a társadalom jobbmódú rétege, akik jól képzettek, specialisták és ezért magas fizetést kapnak.

A maradék 80 % számára pedig, Brzezinski szavai szerint, nem marad más, mint az ún. „tittyainment”, ami Brzezinski értelmezésében azt jelenti, hogy olyan munkanélküli és szociális segítő rendszert kell a 80 % számára kialakítani, ami biztosítja a rendet és a biztonságot, azaz lehetővé teszi a 80 % számára, hogy minden filmet megnézhesen, állandó internet kapcsolata legyen és ezen keresztül kellő mennyiségű játékhoz juthasson. (v.ö. római cészárok kenyeret és cirkuszt a népnek jelmondatával.)

Ez az USA-ban egyben az előtérbe került a 1968 évi Basic Income ötlete, mint egy lehetséges megoldás a jelentkező veszély elhárítására.

2002 – ez év februárjában egy New Yorkban Basic Income témában rendezett konferencián megalakult az a szakértői társaság, melynek neve „**US Basic Income Guarantee Bill**” rövidítéséből USBIG lett és a célja egy Basic Income törvényjavaslat kidolgozása lett. Ez azonban eltért az európai tervektől, mert az adókedvezményeken keresztül egyfajta „**garantált minimum jövedelmet**” kívánt minden amerikai állampolgárnak biztosítani.

2004 – egy Basic Income European Network konferencián Barcelonában **Gianluca Busilacchi** egy új elmélettel állt elő és bemutatta az „**Earth Basic Income**” elméletét, amely a Földön élő minden ember számára egy alapjövedelmet biztosítana. Alapja egy „Global Eco Tax” lenne, amit az országok a ökológia lábnyoma alapján vetnének ki és ebből finanszíroznák a „**Global Basic Income**”-t.

2005 – közben a gondolat és a kezdeményezés gyors terjedése nyomán az európai hálózat kibővült és létrejött a „**Basic Income Earth Network**”, ami a világ valamennyi FNA kezdeményezését – az USA-tól Japánig - összefogja és tapasztalatcseréket, konferenciákat szervez.

2006. május 2-án Bob Filner Californiai képviselő benyújtotta a világon elsőként az u.n. Basic Income Garante Bill-t, melyet a USBIG csoport tagjai dolgoztak ki. De a közelgő választások miatt már nem volt idő foglalkozni vele és mindenki a 2006 novemberi választások eredményére várt. A remény az volt, hogy ha a demokraták nyernek, akkor lesz esély a törvényjavaslat elfogadására. De az új demokrata többségű kongresszusban sem sikerült megszerezni a törvényjavaslat elfogadásához szükséges többséget. A politika még nem érett meg erre a gondolatra,

2008 - Proposal for a European Basic Income. A European Basic Income Allowance (BIA) as a solution for the social unification of Europe, Marc A. Meuris, Belgium.

Közben Európában egy egészen más szellemiségben kezdtek el a témával foglalkozni és elsősorban német szakemberek egy európai, emberközpontú szellemiségből kiindulva fogalmazták újra a Basic Income – itt más Grundeinkommen – ötletét.

2011 - Svájc

Az akció 2011. áprilisában indult el 2012. októberében fejeződött be, 125 ezer érvényes aláírás leadásával. **Ursula Piffaretti** és **Enno Schmidt** a 100 ezer aláírást egyébként azért kívánják összegyűjteni, hogy a svájci alkotmány módosítását a parlamentnek kötelező legyen végrehajtani. A lényeg, hogy a svájci nép akarja-e, hogy a parlament az alkotmányt egy új, a 110-es paragrafussal kiegészítse. A kiegészítés szövege a következő:

- A szövetség gondoskodik a feltétel nélküli alapjövedelem bevezetéséről.
- Az alapjövedelem lehetővé teszi az állampolgárok emberhez méltó életét és a közösségi életben való részvételét.
- Egy törvény szabályozza az alapjövedelem finanszírozásának és nagyságának kérdéseit.

2013 év áprilisa egy fontos dátum az európai FNA történetében, mert az aláíró íveken 125 ezer érvényes aláírást adtak be, ezért a svájci kormánynak most meg kell vizsgálnia az alkotmány módosítás lehetőségét és a Bundesrat egy jelentést kell elfogadnia. Erre egy év áll rendelkezésre. Majd következik a parlamenti vita és döntés a népszavazásról, erre még további két év áll rendelkezésre.

2013 – január 14-én az Európai Bizottság nyilvántartásba vette az „Feltétel Nélküli Alapjövedelem (FNA) - Az EU-n belüli egyenjogú jóléti körülményekhez vezető út felderítése” című polgári kezdeményezést. Az aláírásgyűjtés sajnos elbukott és nem sikerült az 1,0 millió aláírást összegyűjteni.

Az aláírásgyűjtés bukása véleményem szerint annak köszönhető, hogy az európai emberek még nem tudtak felemelkedni azokba a magasságokba, ahol a kezdeményezők jártak, és nem tudtak tömegesen azonosulni azzal az emberképpel, amit a kezdeményezés sugallt. Ugyanakkor idealizmusukban a kezdeményezők elfelejtették azt is kommunikálni, hogy az FNA által egy sokkal hatékonyabb és emberibb szociális rendszer jönne létre, mint az eddigiek, amit bizonyára sokkal többen értettek volna.

AZ FNA ALAPELVEI

Bár az FNA már sokak számára ismerős, az a tény, hogy ennek a kezdeményezésnek van egy amerikai és egy európai változata, az már sokkal kevésbé ment át a köztudatba.

Az FNA amerikai szemléletét legjobban R. Regan elnök ismert mondása fejezi ki, amikor azt mondta, hogy az amerikai élet alapja: „*I have got mine, you get yours!*”. Ebből egyértelműen és világosan tükröződik az az EGOIZMUS-t, ami ma a világ nagy részében mind az emberi kapcsolatokban, mind pedig a gazdasági folyamatokban megtalálunk. És ennek egy világos és ezzel tökéletesen összhangban lévő megoldása lett volna az az adókedvezményeken keresztül „**garantált minimum jövedelem**”, amit a „Titty-tainment” keretében kívántak volna minden amerikai állampolgárnak biztosítani.

Ezzel viszont totálisan szemben áll az európai megközelítés, amit a ma még kevésbé ismert alapelv, az ALTRUIZMUS hatott át. Ez ugyanis az önzetlenséget, a másik ember és a közösség iránt érzett felelősséget jelenti, ami különösen a tudatosságukban magasabb szintre jutott emberek körében kezdett rohamosan terjedni a világban.

Az altruizmus lényege, hogy azok, akik ebben az új tudatosságban élnek, átélik, hogy az Univerzum, és ezen belül maga a FÖLD, ahol közösen élünk és létezünk, egy nagyon összetett és bonyolult, egyidejűleg **minden tagjával szerves egységben létező világ**. A lények benne ugyanis a modern fizika, elsősorban a KVANTUMMECHNAIKA eredményei nyomán, egyértelműen csak látszólag különülnek el egymástól. A modern fizika egyértelműen bizonyította, hogy a világegyetemben **minden összefügg mindennel** és nincs a világegyetemben egyetlen olyan dolog vagy lény sem, beleértve az embert is, ami valaha is el lett volna különítve egymástól, vagy elkülönülne a többitől! (Gary Zukav).

Azok az emberek, akik átlátják és belül átélik ezt a részben fizikai, de ugyanakkor spirituális alapösszefüggést, azok egészen másképpen kezdenek el gondolkodni az emberről, a gazdasági folyamatokról és a világról. Az ő számukra egyértelmű, hogy egyetlen lény, ember, növény, állat, de még egy kődarab sem létezik a világban céltalanul. Tudják, hogy a lények céljuk egyrészt az önfejlődés, az önmegvalósítás, másrészt a másik lények, társaik segítése és szolgálata.

Az emberi lényekre is igaz: senki a Földön nem él csak magáért, hanem önfenntartásán és fejlődésén kívül, ha akarja, ha nem, tudtával és tudtán kívül is, más lények, emberek fejlődését is hivatott szolgálni. Hibásan fogjuk fel létünket, ha azt hisszük, hogy csak magunkért élünk, de akkor is, ha azt hisszük, hogy csak másokért, kötelező áldozatként. Az IGAZSÁG középen van, egy egyensúlyi állapotban a két szélsőség között. Ez az az elméleti alap, ami aztán elvezet az emberi és kozmikus TESTVÉRISÉG eszméjéhez.

Erről az elméleti alapról kiinduló európai elképzelés egy újfajta emberi motivációra épül, egy olyan belső motivációra, ami az emberben belül élő küldetéséből fakad. A kezdeményezők és az FNA európai hívei úgy látták, hogy egyre többen ismerik be a tévedést abban a gondolatban, hogy az ember egyedüli célja az önmegvalósítás. A kulturális kreatív tömegek között sokan felismerték azt, hogy a mai ember élete számára már csak az ad értelmet, a tevékenysége számára csak az ad motivációt, ha a közössége, a többi ember javára tud tenni.

Ennek az alapelvnek a nyomai a mai jólétinek nevezett társadalmakban is sok-sokféle módon már jelen vannak. Elég csak arra gondolni, hogy az EU tagországaiban milyen széles körben és milyen kiterjedten működnek a szociális ellátó rendszerek. Ennek nyomán a segélyek, támogatások, visszatérítések és pótlékok rendkívül bonyolult rendszere jött létre, ami mára oda vezetett, hogy Németországban a lakosság jövedelmének mindössze 41 %-a származik közvetlenül a munkabérből. Franciaországban ez valamivel kevesebb, de még ott is a segélyek és támogatások a jövedelem 1/3-át teszik ki. Vagyis ma Európában egy igen széles körben működő és teljes mértékben elfogadott rendszerben kapnak az emberek jövedelmet, függetlenül attól, hogy egy adott pillanatban éppen dolgoznak-e vagy sem.

Az alapjövedelem, ahogyan az a nevében is benne szerepel, **az egy alap**, amire a jogosultságtól és a munkavégzés minőségétől függően még újabb és más jövedelmek épülhetnek rá, adódhatnak hozzá. Lényege azonban, hogy ez **nem egy szociális juttatás, nem egy segély**, hanem egy emberi jog! **Egy emberi alapjog**, amit az amerikai alapító atyák fogalmaztak meg. Ők úgy tartották, hogy **az emberi jogok az ember létezésének és egzisztenciájának biztosítása nélkül, csak üres szavak**.

FORRÁSAI

Az alapjövedelemnek számos megoldási javaslata létezik és ennek megfelelően a forrásoknak is igen széles választékát kínálják a közgazdászok és az FNA hívei.

Egy biztos, hogy a fedezet egy részét azt az állami adóbevételekből kell előteremteni, azok számára, akik egy adott pillanatban nem dolgoznak, akár betegség vagy egyéb más okból kifolyóan. Ez történhet úgy, hogy a jelenlegi adóbevételeket átcsoportosítják, vagy úgy, ahogyan azt a belga Marc A. Meuris „Proposal for a European Basic Income. A European Basic Income Allowance (BIA) - as a solution for the social unification of Europe” című dolgozatában javasolja, amikor egy erre a célra bevezetett új jövedelem adó típusú Basic Income Tax-ot vezetne be.

Akarmelyik megoldást is választja egy ország, az biztos, hogy az FNA jellegű alapjövedelem jelentős mértékben hat a költségvetés szociális és munkaerő piaci támogatási kiadásaira, hiszen ha jól átgondoljuk, akkor

- helyettesíti a munkanélküli támogatási rendszert,
- helyettesíti a munkabér támogatási rendszereket,
- helyettesíti a szegény sorsú családok támogatási rendszerét,
- helyettesíti az iskolai támogatások rendszerét,
- helyettesíti a szakképzési és felnőttképzési támogatások rendszerét,
- helyettesít minden egyéb szociális támogatást,
- helyettesíti a gyermekek iskolakezdési és tanulmányi támogatását,
- helyettesíti az állami nyugdíjat,
- szükségtelenné teszi a munkahely teremtési támogatásokat.

Leegyszerűsítve drasztikus mértékben lecsökkenti a költségvetés szociális kiadásait, ami nem kis tétel, hiszen ezek az EU-n belül az egyes országokban átlagosan a költségvetési kiadások 30 %-át jelentik. Az európai szándékok és tervek szerint egyébként is az FNA elsősorban egy szociálpolitikai eszköz lenne, aminek, a német szakemberek által végzett számítások szerint, egyrészt megvan a

fedezete és ezen kívül sokkal kevésbé bürokratikus, mint a jelenlegi EU tagországokban működő szociális ellátó rendszerek. Ami már önmagában egy nagy eredmény lenne.

Ugyanakkor az elemzők egy része hajlamos elfelejtkezni arról, hogy azok számára, akik ma dolgoznak, az FNA fedezetét a munkaadójuk fizeti be az FNA kasszába. Ugyanis ha egy alkalmazott az FNA bevezetése előtt 100 egységnyi pénzt keresett, akkor az ő jövedelmének nem szabad változnia az FNA bevezetése után sem. Egy rendszerben, ahol mondjuk az FNA mértéke 25, ezt úgy lehet elérni, hogy a munkaadók egy ÁFA jellegű adóban befizetik a 25 egységet, és csak 75 egységnyi fizetést adnak a munkavállalónak. A 25-öt ugyanis, mint FNA megkapja.

Ez az adórendszer egyszerű átalakításával könnyen megoldható és egyben azt is jól mutatja, hogy azok, akik dolgoznak, nem jelentenek terhet a költségvetés számára. Vagyis az állam csak a munka nélkül élőknek, a nyugdíjasoknak, ill. más szociális módon rászorult embereknek fizet a költségvetés terhére.

Az FNA mértékének meghatározása egy külön kérdés és szintén sok vita tárgya. Egy biztos, hogy mértéke minden országban más és más kell legyen, hiszen az FNA összege csak egy ország gazdasági teljesítményével arányosan határozható meg és nem kívánságok vagy elvárások alapján. Csak azt tudjuk szétosztani, amit megtermeltünk. Éppen ezért jó lenne, ha egy olyan összeget sikerülne meghatározni, ami nem túl magas, de ugyanakkor nem is túl alacsony. Mert ha esetleg túl magasan kerülne meghatározásra, az csökkentheti a munkavállalási kedvet, viszont ha túl alacsony, akkor nem szolgálja azt a szociális célt, amit kellene.

Egy jól meghatározott szinten, egy optimális összeg esetében viszont meg lehetne őrizni a munkavállalói kedvet. Ekkor az FNA azon túl, hogy megvédi az embereket attól a stressztől, ami esetleg munkájuk elvesztésekor, vagy egyéb probléma esetén ma jellemző, abban is segíthet, hogy az emberek valóban elkezdjék azt csinálni, amit szeretnek, azt, amihez kedvük és indíttatásuk van. Ez pedig csak egy közösség javára lehet.

Akit egyébként a számok érdekelnek, azoknak javaslom, hogy keressék azokat a tanulmányokat, melyek erre vonatkozóan készültek Európa szerte.

HATÁSAI

EGYÉB HATÁSOK. Az eddig tapasztalatok szerint az FNA előbb felsorolt közvetlen költségvetési hatásai mellett, a következő hatásokkal is lehet még számolni:

- A fejlődő országokban előmozdítja a gazdasági tevékenység intenzitását és a növekedést,
- a fejlett országokban csökkenti a gazdasági tevékenység intenzitását és ezzel környezetvédelmi célokat szolgál.

GAZDASÁGI DOGMÁKRA. Egy átmenet kezdete, mert megkérdőjelezi a bér munka mindenhatóságát és megszünteti azt. Ezért az FNA kezdeményezés konkrétan érinti a **munka és a munkabér szétválasztásának** kérdését. Eddig a világban ma minden ember, csak a munkájáért kapott pénzt, és csak akkor, ha munkaerejét sikerrel el tudta adni a munkaerő-piacon. Vagyis a ma érvényes társadalmi alapelv az, hogy jövedelmed csak akkor van, ha dolgozol. **Dolgozz, hogy élhess.**

A kezdeményezés ezt a régi dogmát támadja és egy olyan új helyzet kialakítását igyekszik elérni, ami az újfajta emberképből fakad. Ugyanis **az alapjövedelem bevezetése után azért kapsz pénzt, hogy dolgozhass.** Ezáltal hat a gazdasági életet uraló egyéb dogmákra is, és az emberek fokozatosan elkezdik megkérdőjelezni más dogmák érvényességét is.

KÖZÖSSÉGI KAPCSOLATOKRA. Ezen túlmenően minden bizonnyal erősen hat majd a közösség és az egyén kapcsolatára is. Várhatóan tehát sok újat és változást hoz majd, ahol bevezetik, olyanokat, melyek mind egy egészségesebb és emberibb társadalom és közösségi élet irányába mutatnak. Ezért a feltétel nélküli alapjövedelem **a társadalmi megújulás egyik eszköze** lehet, ugyan csak egy részterületre vonatkozóan, de mégis elindít valamit. Sok konvencionális dolog, megszokás tűnik majd el az emberek életéből, az egyik ilyen a ma teljesen természetesnek tekintett munkavégzési kényszer.

AZ EMBERI FELELŐSSÉGVÁLLALÁSRA. Az FNA európai aktivistái és hívei úgy gondolják, hogy ez a folyamat egy olyan felismeréshez vezethet el, melynek során az emberek egyre nagyobb száma ismeri fel, hogy az embernek egy közösségben nem csak jogai, hanem kötelezettségei is vannak. Különösen akkor, ha az ember **kap valamit a közösségtől, akkor ezzel egy időben fel kell ismernie kötelezettségeit, felelősségeit** is. Ennek a felismerésének a feltétel nélküli alapjövedelem esetében az az alapja, hogy erre a jövedelemre a lehetőséget a másik ember, a közösség munkájának eredménye adja. Ezt felismerve az ember elkezd felelősséget érezni arra, hogy azt a munkát, amit a másiktól kapott, valamilyen formában visszaadja, visszadolgozza.

Ennek hatására úgy gondolják, hogy fokozatosan megváltozik majd az emberekben a jelenlegi még lanya egymás iránti érdeklődés, és kifejlődik az az érzés, hogy **adósa vagyok annak a közösségnek, annak az országnak, amiben élek.** Bármennyire is furcsának tűnik, de meg vannak győződve arról, hogy el fogunk jutni oda, hogy az ember bűnnek tekintse azt, ha valaki úgy élvez valamit, hogy annak ellenértékét valamilyen formában, persze amilyenben erre képes, nem adja vissza a közösségnek. Ez a tudati változás lesz a kezdete egy egészséges gazdasági működésnek.

GYÓGYÍTÓ HATÁSÚ. Azáltal, hogy az emberek elkezdnek beszélni erről a témáról, és elkezdnek gondolkodni a feltétel nélküli alapjövedelem bevezetésének kérdéseiről, már önmagában ez a tény is gyógyító hatású lehet. Az együttgondolkodás azon, hogy bevezetésének milyen következményei lehetnek összekapcsolja az embereket és ugyanakkor egy igen jó kihívás is a modern és tudatos emberek számára, mert a szabadság eszméjéről és a szabadsággal való élés képességére vonatkozóan is valami újat kell általa megtanulnunk.

A feltétel nélküli alapjövedelem persze nem egy csodaszer és a kezdeményezők sem gondolják, hogy ezzel egyetlen csapásra minden szociális és gazdasági problémát megoldanak, de a cél az, hogy ha már nem létezik átfogó és mindenre kiterjedő megoldás, akkor legalább rész megoldásokkal, és kis lépésekkel és az egyes részterületek megreformálásával lehessen egy emberibb jövő felé haladni.

KRITIKÁI – KRITIKUSAI

Igen sokan és sokféle módon beszélnek és gondolkodnak az FNA bevezetésének hatásairól és lehetőségéről. Ez az intenzív együtt gondolkodás nem csak magyar szakmai körökben zajlik, hanem külföldi szakmai műhelyekben is elemzik és igyekeznek megfejteni azt a kérdést, mi is történne

akkor, ha az FNA bevezetésre kerülne. Ha megfigyeljük az ezzel kapcsolatos vitákat, akkor lassan már olyan kezd lenni, mint egy vallásháború, amiben mindenki a maga hitének igazságát igyekszik a másokra ráerőltetni. Igazán üdítő kivétel az, amikor egymást meghallgató és a másik véleményére nyitott emberek gondolkodnak együtt, de szerencsére erre is van számos példa.

A kritikusok egyik köre azt tarja illúziónak, hogy az emberek, majd csak azért, mert FNA-t kapnak, elkezdnek a belső motivációjuk hatására dolgozni, és azt állítja, hogy amennyiben az FNA bevezetésre kerülne, akkor az emberek többsége eldobna minden munkaeszközt és elkezdene lustálkodni. Ugyanis ha nincs munkakényszer, akkor az emberek nem dolgoznak.

Az elemzők másik fele viszont határozottan azt állítja, hogy az emberek – megszabadulva a munkavállalás kényszerétől – végre azt a munkát fogják végezni, amit szeretnek és teljes kreativitásukkal a közösség és embertársaik szolgálatába fognak lépni. Götz Werner, aki az európai FNA mozgalom egyik jelképes alakja, ennek kapcsán azt mondta, hogy aki ebben a rendszerben nem fog dolgozni, az minden bizonnyal beteg.

Egy biztos, ez a vita, ahogyan az a vallásháborúban lenni szokott, szélsőséges vélemények kifejtéséhez vezetett és a vitázók egy nagyon fontos körülményről többnyire megfejtkeznek. Arról, hogy az ember nem egy egységes és minden esetben azonos módon viselkedő lény. Az tény, hogy minden ember rendelkezik egy bizonyos kreativitással, és ezt a maga életkörülményei és szándékai szerint fel is kívánja használni. De a születés, a családi körülmények, az iskolázottság, és az eltérő szociális környezet és még számos hatás bizony nagyon erős befolyással van erre.

Ennek alapján azt is be kell látnunk, hogy minden bizonnyal sok olyan társunk lesz, aki az FNA bevezetése esetén fellélegzik, és az FNA-t, mint egy Isteni adományt fogja fel és kreativitását nem munkavégzés során fogja majd hasznosítani. Ugyanis ma Európa szerte vannak olyan emberek, akiket a mai rendszerek sem tudnak elérni és megváltoztatni, így nem szabad azt gondolni, hogy csak a pénz, pontosabban az FNA által, majd hirtelen valami változás áll be az életstílusukban, vagy a munkamoráljukban. Az európai szociális valóság ettől még messze van.

De az is biztos, hogy ha arra várnánk, hogy minden ember mindig készen legyen valami újnak a bevezetésére, akkor soha nem tudunk semmit sem bevezetni. Sem az FNA-t, sem pedig más társadalmi, szociális újítást.

Más elemző kritikusok szerint egy igazságos társadalmat nem azáltal lehet létrehozni, hogy az embereknek ingyen megélhetési pénz adunk, hanem azáltal, hogy olyan gazdasági viszonyokat teremtünk, ahol mindenki, aki munkaképes és alkotóképes, az dolgozhasson és alkothasson. Megint mások azt hiányolják, hogy a kezdeményezők miért nem vontak be a kezdeményezésük körébe más kérdéseket is, olyanokat, amiket ők fontosnak tartanak, és így tovább. Egy állandó gondolkodási folyamat indult be az FNA kezdeményezés nyomán és ez már önmagában is jó, függetlenül attól, hogy valaki kritikus vagy támogatója az FNA ötletének. Ugyanis az emberek kreatív együttgondolkodásának a közösség számára előbb vagy utóbb hasznos eredménye lesz. Ez pedig már önmagában egy óriási eredmény, akár lesz FNA, akár nem.

Vannak olyan kritikusok is, akik azért nem támogatják pl. Magyarországon az FNA bevezetését, mert nálunk minden, ami többlet fogyasztást gerjeszt, az azonnal az importot is növeli, ami értelemszerűen káros a magyar gazdaság számára. Ez a kijelentés egyébként az ECHO TV-ben hangzott el egy

korábbi magyar jegybank elnök szájából. És ezzel el is érkeztünk egy olyan ponthoz, ami már egy kicsit túlvezet az FNA kérdésén és a mai magyar valósággal kapcsol össze bennünket.

AZ FNA-HOZ KAPCSOLÓDÓ KEZDEMÉNYEZÉSEK

Az ország sikeréhez és ahhoz, hogy egy egyébként jó és hasznos kezdeményezés bevezetése ne az import növekedéséhez és az ország további eladósodásához vezessen olyan új és innovatív megoldásokra van szükség, melyek a forint szabad konverzióját szabályozni, esetleg korlátozni tudják. Ha életben akarunk maradni és szabadok akarunk lenni, akkor mindenkinek minden téren azon kellene gondolkodnia, hogy mit is kellene tenni annak érdekében, hogy a magyar államadósság ne növekedjen tovább.

Néhány barátunk egy igen izgalmas és kreatív eszmefuttatásában egy olyan koncepciót fogalmazott meg, mely jelenleg is létező eszközök együttes használatával és egy kis szervezéssel együttesen képes lenne korlátozni a jegybanki devizaalap felesleges elköltését, és eközben egy jövőbe mutató gazdasági fellendülést és szociális biztonságot hozna létre.

Az idea, erős szálakkal kapcsolódik az FNA kezdeményezéshez, mert ez az egyik pillére, de ugyanakkor a leírt program nem az FNA egyik változata, hanem annál jóval több és hatásában sokkal tágabb kört ölel fel. Az FNA bevezetésének az a módja, amit ő javasol, egyrészt hat az államadósságra és ráadásul csökkentené azt, megnövelné a foglalkoztatottak számát, és segítene a munka alapú társadalom víziójának megvalósításában is. Persze ez most úgy hangzik, mint egy csodaszer, de ha csak arra gondolunk, hogy az **FNA a helyi pénzek – pénzhelyettesítő eszközök – ideájával lett összeházasítva**, akkor talán már érzik a kedves hallgatók, hogy ebben az ötletben van valami!

Nem célokom, hogy ezeket a gondolatokat most itt elmondjam és az izgalmas elképzeléseket bemutassam, hiszen erre bizonyára lesz megfelelő alkalom és lehetőség. Én most csak arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy az itthon is gyakran tapasztalható, sokszor végtelenül hosszú és örökösen csak a saját gondolatokat ismételtető és a másikat meghallani képtelen viták helyett, talán nem lenne értelmetlen az energiát ilyen vagy ehhez hasonló innovatív és új módszerek kitalálására és megfogalmazására fordítani. Mert ez sokkal többet hoz, mit egy meddő és parttalan vita.

De hogy ne csigázzam a hallgatóság érdeklődését, csak egészen dióhéjban bemutatom, mit is lehet egy FNA és helyi pénz házassággal elérni. Ugyanis az ötlet lényege éppen az, hogy az FNA-t ne az importot azonnal növelő forintban, hanem lehetőleg az Erzsébet utalványon keresztül kapják meg a magyar emberek. Ez, azon túl, hogy az utalvány bennmarad az országban, előnyös lehetne a jelenlegi forint kifizetésű segélyek, járadékok, nyugdíjak egy részénél is, ugyanis ezeket is le lehet cserélni ebben a formában Erzsébet utalványra, ami így több hasznot hoz, mint költséget.

Milyen hatásokat vázol ez a tanulmány? Sok jó és hasznos hatást mutat be, ezek közül néhány:

- ✓ megnőne a magyar termékek fogyása, ami által emelkedne a foglalkoztatottak száma, és a devizatartalék is lassabban fogyana, vagy fogyása megállna.
- ✓ A magyar állam fizetési mérlege javulna a kamatmentes késleltetett fizetés miatt is.
- ✓ Az MNB-nek időnként kevesebb forintot kellene vásárolnia devizáért.
- ✓ Csökkenne az államadósság a lassabban fogyó devizatartalék miatt.

- ✓ A GDP növekedne.
- ✓ Minden biztonnal emelkedne a jogkövető állampolgárok száma is, mivel a legtöbben nem kockáztatnák meg ezt a kényelmet nyújtó járadék elvesztését ebben a versenyhelyzetben.
- ✓ Ezen a szinten a munka, mint kényszer érzete lecsökkenne, és ezáltal letehetjük az alapjait is egy jövőbeni “szolgálat alapú társadalomnak” is, ami az FNA irodalom alapfilozófiája, és ami ez igen csak jövőbe mutató társadalmi képet tud adni az egész országnak sok-sok tíz évre.

Én ehhez a programhoz azt javasoltam, hogy differenciálni kellene és esetleg lebontani al-programokra, vagy akár egyéb kritériumokhoz is lehetne kötni, mint pl. szociális szempontok, ökológia, környezetvédelem, egészségvédelem, egészséges életmód, alternatív helyi energia, kultúrafejlesztés, oktatásfejlesztés és hasonlóak. Ezzel több lehetne üthetnénk egy csapásra, és a tanulmányban vázolt program idővel egyben egy nemzetfejlesztési programmá is átalakulhatna.

Vagyis az, amit a program indulásnak javasol az egy szociális program és egyben egy helyi piacvédelmi program is lehetne, és a további lépcsőkben minőségi kritériumok, vagy al-programok teljesítése esetén egy állampolgár többet is kaphatna abban az esetben, ha ezeket a kritériumokat teljesítette.

Nagyon remélem, hogy ehhez hasonló és még számos jó ötlet és kezdeményezés születik majd az FNA ötletéből, mert ebben az esetben hiába bukott el az EU-s népszavazás, a közös gondolkodás gyümölcse végül is megérett a számunkra, már csak le kell szedni a fáról.

2014.